

GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM A CSÁSZÁRKORBAN – A DOMINATUS

1. **A gazdaság válsága** – mezőgazdaság: nagyüzemek elterjedése
 - 1-2. század: virágzó mezőgazd.- provinciák fejlődése – belterjes kultúrák: szőlő, gyümölcs
 - de: gabonatermelés csökken – köv.: városok gabonaellátása nehéz
 - munkaerőhiány: rabszolgák száma csökken (ok: hódító háborúk vége)
 - köv.: szabad bérlők (colonusok) és:
 - házas rabszolgák (servus casatus) rétege kial. (röghözkötésükre irányuló törekvések)
 - köv.: a piacra kerülő áru mennyisége csökken
 - Ipar: provinciák fejlődése, Itália visszaszorulása - szakosodás
 - Kereskedelem: luxuscikkek (Borostyánút, selyemút, tömjénút)
 - Központ: Róma – kikötő: Ostia
 - Köv.: a nemesfém kiáramlása az országból
 - III. század: a provinciák és Itália gazdasági különbsége kezd megszűnni
 - Ennek köv.: a kereskedelem csökkenése – emiatt a belső piac kezd megszűnni
 - A gazdasági hanyatlás miatt: városok hanyatlása – ez: adóbevételek csökkenését eredményezi – mégis: adók folytonos növelése – ez elszívja a gazdaságból a pénzt – ez még inkább hozzájárul a gazdasági visszaeséséhez
 - Lakosság: védekezni próbál a magas adók ellen – önellátás előtérbe kerül
 - Köv.: a központi hatalom tekintélye egyre csökken
2. **A dominátus**
 - a császári hatalom egyetlen lehetséges támasza: erős hadsereg
 - ehhez: adók kellenek
 - ehhez: erős hatalom kiépítése kell
 - köv.: nyílt egyeduralkodó bevezetése – Diocletianus (284-305) – dominatus kiépítése
 - társascsászárság intézménye + helyettesek – tetrachia – 305.
 - Egységes közigazgatási körzetek kialakítása – azonos elvek alapján kormányozzák ezeket
 - A hadsereg létszámát növelte + elhelyezkedését átszervezte: az ütőképes hadsereget a birodalom belsejében helyezte el.
 - Ehhez szükséges pénz: adóemelés – fej – és földadó kivetése mindenkire
 - Lakosság: igyekezett helyhez kötni a jövedelmek biztosítása céljából
 - Mindezen intézkedések következménye: átmeneti megoldás, de a hanyatlás felgyorsítása
3. **A vallási élet**
 - görög-római vallás: csak szertartások, hit nem szükséges
 - a kiszolgáltatott emberek a hit vigasztát akarták
 - köv.: keleti kultuszok elterjedése (Mithrasz, Ízisz, Dionüosz)
 - állami szinten: császárok istenítése